

СИЛАБУС

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра фізіології людини і тварин

Дисципліна: **Основи громадського здоров'я**

Силабус навчальної дисципліни «Основи громадського здоров'я» підготовки бакалавра, галузі знань 09 Біологія, спеціальності Біологія, за освітньо-професійною програмою Лабораторна діагностика, денна форма навчання

Викладач: Дмитроца Олена Романівна, кандидат біологічних наук, доцент

Контактна інформація викладача:

Номер мобільного зв'язку: 050 2218285

e-mail: Dmytroca.Olena@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Кафедра - Фізіології людини і тварин

Факультет – Біології та лісового господарства

Передумови вивчення курсу: базові знання з біології, анатомії, фізіології людини і тварин, основ гігієни та екології

Анотація курсу Дисципліна «Основи громадського здоров'я» представляє собою вибірккову дисципліну, що спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою компетентностей, зокрема здатності до ефективного вирішення завдання професійної діяльності, пов'язаної із зміцненням і збереженням здоров'я а також профілактикою захворювань.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи громадського здоров'я» є набуття студентами, як майбутніми фахівцями-лаборантами (біологічні дослідження, медицина) знань та навичок щодо визначення та розуміння здоров'я, рівні здоров'я та фактори (екологічні, соціально-економічні та медичні детермінанти здоров'я), що впливають на громадське здоров'я, вимірювання та прогнозування тенденцій громадського здоров'я; методів профілактики, особливостями організації та управління зі збереження здоров'я та пропаганди здорового способу життя; оволодіти методологією з оцінки ризиків для життя і здоров'я населення на індивідуальному та популяційному рівні; ефективно вирішувати завдання професійної діяльності, пов'язаної із зміцненням і збереженням здоров'я а також профілактикою захворювань.

Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 5. Здатність здійснювати безпечну професійну практичну діяльність згідно з протоколами, рекомендаціями щодо безпеки та діючим законодавством. ФК 13. Здатність виявляти зв'язок етіопатогенезу захворювань з клінічними проявами та результатами додаткових методів

	дослідження. ФК 14 Здатність аналізувати здоров'я як системну категорію. ФК 16 Здатність надавати першу медичну допомогу та забезпечувати лабораторно-діагностичну складову в умовах війни та надзвичайних ситуацій.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 15. Оцінювати стан здоров'я людини та функціональні можливості її організму на підставі даних опитування пацієнта, фізіологічних критеріїв, і критеріїв психологічного здоров'я та позитивного емоційного стану людини. ПРН 16. Аргументувати та пропагувати необхідність вести здоровий спосіб життя. Застосовувати знання принципів та етапів побудови раціонального харчування з урахуванням віку, особливостей трудової діяльності та режиму рухової активності, особливостей використання організмом різних продуктів харчування.

Таблиця 1

Перелік тем лекцій, які розглядаються

Тиждень	Тема лекції
1	Основи громадського здоров'я: предмет і завдання. Вступ у дисципліну. Основна термінологія
2	Система громадського здоров'я. Державні цільові програми поліпшення громадського здоров'я
3	Виклики популяційного здоров'я в Україні. Огляд ключових викликів та пріоритетів у сфері громадського здоров'я: тенденції в Україні та світі
4	Детермінанти здоров'я. Епідеміологія. Основи біостатистики
5	Сприяння громадському здоров'ю
6	Політика у сфері громадського здоров'я
7	Системи охорони здоров'я. Вдосконалення національної системи охорони здоров'я України

Таблиця 2

Перелік тем лабораторних робіт для студентів денної форми навчання

№	Тема лабораторної роботи	Кількість годин	Бали
1.	Методологічні та методичні основи та загальна схема вивчення впливу комплексу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення	2	2
2.	Методика вибору зон спостереження. Методи комплексної гігієнічної оцінки стану навколишнього середовища. Методика розрахунку інтегрального індексу здоров'я та оцінки кількісних показників стану здоров'я населення у зв'язку з впливом навколишнього середовища.	2	2
3.	Здоров'я, захворюваність, хвороби: загальні принципи лікування та профілактики.	2	2

4.	Гігієнічні основи комплексної оцінки стану здоров'я різних категорій населення. Сучасні підходи до оцінки функціонального стану та адаптаційних можливостей організму та наукові основи громадського здоров'я.	2	2
5.	Організація та планування статистичних досліджень. Складання програм статистичних досліджень	2	2
6.	Скринінгові тести: характеристика та основні вимоги. Поняття про фактори ризику. Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка	2	2
7.	Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації	2	2
8.	Аналіз складу населення за віком, статтю, місцем проживання	2	2
9.	Методика вивчення та оцінка показників малякової смертності	2	2
10.	Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення. Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності	2	2
11.	Методика вивчення та оцінка показників захворюваності з тимчасовою втратою працездатності. Медико-соціальні аспекти інвалідності. Методика розрахунку та аналіз показників інвалідності	2	2
12.	Комплексна оцінка здоров'я населення.	2	2
13.	Організація надання первинної медичної допомоги населенню. Організація вторинної і третинної допомоги населенню	2	2
14.	Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога	2	2
15.	Загальна характеристика законодавства України та міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я	2	2
16.	Правові засади охорони здоров'я	2	2
17.	Методи оцінки показників здоров'я населення	2	2
18.	Гендерні підходи до формування складових здоров'я	2	2
19.	Роль здорового способу у збереженні і зміцненні громадського здоров'я.	2	2
20.	Промоція здоров'я та профілактика захворювань	2	2
	Разом	40	40

Політика оцінювання

При вивченні дисципліни студент мусить дотримуватися таких правил:

1. Не спізнюватися на заняття; перед початком заняття вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт-годинник тощо).
2. Не пропускати заняття без поважної причини, у разі відсутності прошу попередити та опрацювати матеріал самостійно.

3. Здійснювати попередню підготовку до лекційних та практичних занять згідно з переліком рекомендованої літератури.

4. Згідно з календарним графіком навчального процесу здавати всі види контролю.

5. Брати активну участь в навчальному процесі.

6. Бути терпимими, відвертими і доброзичливими до однокурсників та викладачів, а також відкритими до конструктивної критики.

7. У процесі навчання дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до його конкретних цілей. На всіх практичних заняттях застосовуються види стандартизованого контролю теоретичної підготовки та контроль засвоєння практичних навичок: виконання практичних завдань, включаючи компетентнісно-орієнтовані, вирішення кейс-задач, тестовий контроль, усне опитування, письмова відповідь на запитання викладача. Студенти отримують оцінку за кожне практичне заняття, яка є комплексною та включає контроль як теоретичної, так практичної підготовки студента.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. На кожному практичному занятті студент за виконання навчальних завдань може заробити бали, максимально за усі практичні заняття студент може отримати 40 балів. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента демонструвати практичні навички з дисципліни; своєчасне виконання практичних завдань з теми.

Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосується тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко. Завдання для самостійного опрацювання входять в структуру практичних занять та оцінюються в процесі лабораторних занять при виконанні навчальних завдань.

Формою проміжного контролю знань студентів за модуль є *модульні контрольні роботи* (МКР). МКР пишеться по завершенню вивчення всіх тем з модуля, на останньому занятті модуля. Форма проведення МКР є відкритті питання та кейс-задачі. За один МКР студент може отримати максимально 30 балів на денній формі та 30 на заочній.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Якщо сума підсумкових модульних оцінок становить не менше 75 балів, то за згодою студента, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни.

У випадку якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті зарахування результатів навчання здійснюється згідно «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному національному університеті імені Лесі Українки [1](#) [Визнання резул татів ВНУ ім. Л.У. 2 ред.pdf \(vnu.edu.ua\)](#) зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю), дозволяє набрати студенту 10 балів;

- підготовка конкурсної наукової роботи з біології - 10 балів;

- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт: на I-у етапі - 10 балів, на II етапів - 20 балів.

Консультації, індивідуальні завдання з навчальної дисципліни бакалаври можуть отримати щовівторка та щочетверга з 15.00 до 17.00 год.

Політика академічної доброчесності. Студенту необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально) не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі

цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць, та ін., необхідно вказувати посилання на першоджерело. У творчих, дослідницьких, методичних роботах, при виконанні самостійної роботи, слід аргументовано доводити і висловлювати власну думку, спираючись на знання та уміння, здобуті у процесі навчання у ЗВО.

Підсумковий контроль. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік. Оцінка за екзамен виставляється як сума всіх семестрових оцінювань. Для отримання позитивної оцінки є обов'язковим написання двох модульних контрольних робіт та відпрацювання всіх лабораторних робіт. Якщо студент не погоджується із оцінкою, то сума балів за модульні контрольні роботи може бути замінена на бал, отриманий на екзамені (60 балів). Загальна оцінка знань здійснюється під час заліку усно, шляхом відповідей на три поставлені на вибір викладача питання з переліку тем даного курсу. Всі питання стосуються різних тем курсу. Кожне запитання – 20 балів.

Шкала оцінювання

Загальна сума балів за курс – 100. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка для заліку
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Не зараховано

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

Громадське здоров'я, як наука. Визначення, основні поняття. Рівні здоров'я. Методи дослідження громадського здоров'я. Чинники, що впливають на стан здоров'я населення. Роль санітарної освіти у формуванні здоров'я. Соціальна обумовленість здоров'я. Вік, гендер та етнічне походження у вивченні здоров'я. Вплив соціального класу. Соціальний стрес. Психічне здоров'я та суспільство. Суспільні процеси у здоров'ї (глобалізація, міграція тощо). Місія громадського здоров'я. Програми громадського здоров'я. Модель індексу статусу здоров'я. Показники кількості, якості і складу громадського здоров'я. Громадське здоров'я як чинник національної безпеки. Універсальна формула здоров'я (цілісність, відповідальність, компетентність). Формування здоров'я сучасної людини. Здоровий спосіб життя як умова збереження і зміцнення здоров'я. Складові здорового способу життя. Взаємозв'язок основних ознак, складових і чинників здоров'я. Основні принципи формування фізичного здоров'я людини на всіх етапах її розвитку. Вплив способу життя на здоров'я людини. Вплив несприятливого навколишнього середовища на стан здоров'я. Система громадського здоров'я: бачення ВООЗ. Основні оперативні функції громадського здоров'я та їх зміст. Формування дієвої системи громадського здоров'я в Україні. Державні цільові програми поліпшення громадського здоров'я. Значні досягнення у громадському здоров'ї у 20-му столітті. Імунопрофілактика. Серцево-судинні захворювання. Споживання тютюнових виробів. Антибіотикорезистентність. Ситуація щодо туберкульозу у світі та в Україні. COVID-19. Детермінанти здоров'я. Погляди на здоров'я. Виникнення концепції сприяння здоров'ю. Визначення пов'язаної зі здоров'ям

поведінки. Поведінка як об'єкт впливу сприяння здоров'ю. Поняття екологічної перспективи в громадському здоров'ї та 5 рівнів впливу на поведінку, пов'язану зі здоров'ям. Співвідношення теорій та стратегій сприяння здоров'ю на різних рівнях екологічної перспективи. Здоров'я і навколишнє природне середовище. Спосіб життя та поведінкові звички, які впливають на якість та тривалість життя. Фактори ризику неінфекційних захворювань (НІЗ), які залежать від способу життя. Харчування. Нутритивний дисбаланс та методи його корегування. Фізична активність та варіанти впливу на здоров'я її недостатності. Здоров'я матері та дитини. Нерівність у здоров'ї населення України. Епідеміологія. Складові дослідницького запитання, критерії FINER та PICOT. Джерела стратегічної інформація в громадському здоров'ї. Популяція та вибірка. Огляд дизайну досліджень. Вступ до біостатистики. Значення p та тестування гіпотез. Оцінка та інтерпретація мір ризику: відносний ризик, співвідношення шансів. Сприяння громадському здоров'ю. Історія виникнення концепції сприяння здоров'ю. Конференції сприяння здоров'ю та хартії сприяння здоров'ю. Концепція сприяння здоров'ю. Огляд теорій та стратегій сприяння здоров'ю 5-ти рівнів екологічної перспективи. Теорії сприяння здоров'ю: вступ до теорій. Теорії сприяння здоров'ю індивідуального рівня. Теорії сприяння здоров'ю на міжособистісному рівні. Теорії сприяння здоров'ю на рівні організацій, спільнот та на рівні суспільної політики. Стратегії сприяння здоров'ю. Лікарні сприяння здоров'ю як приклад реалізації принципу Здоров'я для всіх і Все для здоров'я. Здоровий спосіб життя. Інтерактивні методи формування здорового способу життя. Інформаційні кампанії з профілактики захворювань. Освітні програми сприяння покращенню здоров'я.

Сучасні уявлення про політику охорони здоров'я. Етика та цінності у аналізі політики охорони здоров'я. Основні засади формування державної політики та стратегій. Принципи забезпечення ефективного здійснення права на охорону здоров'я. Системи охорони здоров'я. Огляд «класичних» моделей систем охорони здоров'я. Комплекс основних характеристик систем охорони здоров'я. Правова основа системи охорони здоров'я України. Основні принципи охорони здоров'я України. Вдосконалення національної системи охорони здоров'я України. Первинна лікувально-профілактична допомога Хід реформування охорони здоров'я в Україні

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Голяченко О.М. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я.- К.: Медицина,2011.-208 с.
2. Громадське здоров'я і громадське медсестринство / Є.А. Складар, М.Б. Шегедін, Б.Б. Лемішко та ін. - К.: Медицина, 2008. - 224 с.
3. Громадське здоров'я: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / [В. Ф. Москаленко, О. П. Гульчій, Т. С. Грузева та ін.] ; за ред. В. Ф. Москаленка. – 3-тє вид. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 560 с
4. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітньому дню здоров'я 2013 р., м.Київ // Східноєвропейський журнал громадського здоров'я / Гол.ред.В.Ф.Москаленко.-2013.-№1.-304 с. 3. Медицина. Медичні послуги від А до Я /В.Болгов.-К.,2011.-Вип.1.-230 с. 4. Філософія медицини ХХІ сторіччя : українські реалії // Укр.мед часопис.- 2013.-№1.-С.8-9.
5. Dmytrotsa O. The assessment of motor activity of the high school students during COVID-19 pandemic // Health security the cross-border cooperation area of the Poland-Belarus-Ukraine programme (19-21 may 2021, Lutsk).
6. Дмитроца О. Особливості показників стоматологічного здоров'я курців залежно від тривалості тютюнопаління / О. Дмитроца, І. Коцан, А. Моренко, С. Швайко, Н. Янко, А. Поручинський, Н. Шевчук // Wiadomości Lekarskie 2018, tom LXXI, nr 4. – С. 937 (за матеріалами всеукраїнської науково-практичної конференції з

міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я», Полтава- 24-25 травня 2018 року.

7. Гігієна та екологія : підручник / [В. Г. Бардов, С. Т. Омельчук, Н. В. Мережкіна та ін.]; за заг. редакцією В. Г. Бардова. – Вінниця: Нова книга, 2020. – 572 с.

Державна політика у сфері охорони Здоров'я (монографія)

http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monogr/457d99ff-a477-4205-baaf2cee246fe3da.pdf

Державне управління реформуванням системи охорони здоров'я в Україні

http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Biblioteka_Magistra/2a68618e7779-4d59-829b-fab7a50af196.pdf

Аналіз державної політики в галузі охорони здоров'я в працях українських учених

<http://academy.gov.ua/ej/ej3/txts/GALUZEVE/08-KRIZINA.pdf>

Державне управління охороною здоров'я в Україні: генеза і перспективи розвитку

http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monografiy/aa2d8d7f-9def-4f49- a86b-43c3db9dbd31.pdf

Державна політика здоров'язбереження: світовий досвід і Україна

http://idpnan.org.ua/files/spivak-m.v.-derjavna-politika-zdorov_yazberejennya-_svitoviy-dosvid-i-ukrayina_-_d_.pdf

Державна політика охорони здоров'я в Україні (адміністративно-правові проблеми формування і реалізації) http://library.tneu.edu.ua/files/EVD/mg_dpouzou.pdf

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Грандт В.В., Тітенкова Г.В. Теоретичний аналіз проблеми здоров'я особистості в сучасних психологічних дослідженнях //

file:///C:/Users/User/Pictures/facebook/pspz_2013_2_7.pdf

2. Громадське здоров'я як наука - <http://ukrbukva.net/2372-Obshestvennoe-zdorove-kak-nauka.html>

3. Громадське здоров'я як наука

// <http://ukrbukva.net/2372-Obshestvennoe-zdorove-kak-nauka.html>

4. Громадське здоров'я як чинник національної безпеки

http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monografiy/eb888b29-b062-4a77- bb62-ab02e68a21e5.pdf

5. Економіка та фінансування галузі охорони здоров'я. Навчально-методичний посібник

http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Biblioteka_Magistra/3b63646e-4026- 4df2-826d-c561b5313180.pdf

6. Жалінська Є.В. Сучасні підходи до оцінювання громадського здоров'я як складової соціально-економічної політики http://nbuv.gov.ua/jpdf/ecpros_2013_75_10.pdf

7. Журналістське розслідування в сфері громадського здоров'я

<https://www.aup.com.ua/wpcontent/uploads/2016/10/83de202b5258ab328fe463ccf730990f.pdf>

8. ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ЗДОРОВ'Я І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ Колективна монографія за загальною редакцією проф. Ю. Д. Бойчука

http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_zdor_ta_korr_os/Zagalna_teoriya_zdorovia_i_zdorviazberejennja.pdf

9. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»

<https://www.umj.com.ua/article/126457/sistema-gromadskogozdorov-ya-moz-ukrayini-rozrobilo-zakonoproekt>

10. Концепція розвитку системи громадського здоров'я

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-2016-%D1%80#Text>

11. Міжнародний благодійний фонд «Українська фундація громадського здоров'я»

http://www.ufb.org.ua/aboutus/kerivnuctvo/members/fundaciya_zdorovya.htm

12. Наказ МОН України від 4 серпня 2020 р. № 1000 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти»

13. Операційний посібник «Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я»

https://phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/Manual_Development%20and%20funding%20of%20regional%20and%20local%20public%20health%20programs_print_210x297%2B3mm.pdf

14. Освітньо-наукова програма підготовки магістрів громадського здоров'я

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/229-gromadske-zdorovya-magistr.pdf>

15. Основи громадського здоров'я: теорія і практика

<http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/osngromad.pdf>

16. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я Навчально-методичний посібник

http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p06_13.pdf

17. Основні терміни, які вживаються у сфері громадського здоров'я

http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Uzn_2017_3_43.pdf

18. Проблематика громадського здоров'я http://cgz.vn.ua/problematikagromadskogo-zdorovya/problematika-gromadskogo-zdorovya_445.html

19. Проект Закону «Про систему громадського здоров'я», оприлюднений МОЗ України для громадського обговорення 19 червня 2018 року <https://moz.gov.ua/article/public-discussions-archive/proekt-zakonu-ukraini-prosistemu-gromadskogo-zdorovja>

20. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1002-р від 30.11.2016р. «Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-2016-%D1%80#Text>

21. Угода про асоціацію з ЄС. Глава 22. Громадське здоров'я <http://stbcu.com.ua/2014/eu-assoc-agreement/>

22. Центр громадського здоров'я <https://phc.org.ua/> 23. Як писати про громадське здоров'я . Права пацієнтів: Довідник. Частина 1-а. <http://www.aup.com.ua/uploads/health.pdf>

Курс «Основи громадського здоров'я для фахівців»

<https://portal.phc.org.ua/uk/login/?next=https%3A%2F%2Fcourses.phc.org.ua/dashboard>